

Ruch Trzeźwościowy w Stanach Zjednoczonych Korzenie amerykańskiej prohibicji

Jerzy Jasiński

I.

Korzenie amerykańskiej prohibicji sięgają głęboko, bo do początków ruchu trzeźwościowego (1–9)¹. Pierwsze jego załączki pojawiły się w Stanach Zjednoczonych z początkiem XIX wieku w postaci lokalnych towarzystw na rzecz trzeźwości (1). Stały się one narzędziem zasadniczej zmiany stosunku do alkoholu – z charakterystycznej dla okresu kolonialnego tolerancji dla picia oraz upijania się i uważania alkoholu za „pożyteczny twór ręki bożej”, do traktowania mocnych napojów za „wcielenie szatana” i zachęcanie do abstynencji. Zmiana ta nastąpiła w przybliżeniu w latach 1776–1826 (10).

Uzyskanie niepodległości i oddzielenie się od imperium brytyjskiego spowodowało znaczny rozwój rynku wewnętrznego i wciągnięcie społeczności wiejskich do produkowania dla niego, rozbudowę miast, ekspansję na przygraniczne zachodnie tereny dawnej kolonii. Rynek wymagał zdyscyplinowania i regularnej pracy zarówno wytwarzających i przewożących towary, jak i handlujących nimi. Alkohol zaczęto postrzegać jako jeden z czynników przeszkadzających w nabywaniu pożądanego nawyków. Powszechnie pity rum, przywożony z wysp Morza Karaibskiego, stopniowo wypierała whisky pędzona z rodzimego zboża. Zboże, produkowane w obfitości na nowo zagospodarowywanych terenach Ohio, trudno było przewozić przez odgradzające je od wschodniego wybrzeża góry, bardziej opłacalne okazało się dostarczanie go na rynek w formie whisky (8), która stała się tania i łatwo dostępna. W rezultacie konsumpcja alkoholu, w przeważającej większości w postaci napojów mocnych, i tak już niezmiernie wysoka – rosła i ok. 1830 r. osiągnęła rozmiary ok. 15 litrów czystego alkoholu na 1 mieszkańca, największe w całej dotychczasowej historii Stanów Zjednoczonych (11, 12, 13).

Człowiekiem, którego działalność i pisma wywarły poważny wpływ (głównie zresztą po jego śmierci w 1813 r.) na uczestników ruchu trzeźwościowego był Rush, wybitny lekarz z Filadelfii, profesor tamtejszej wyższej uczelni medycznej,

¹ Historia tego ruchu opowiedziana jest i poddana analizie w niezliczonych artykułach i kilkudziesięciu książkach. Za ważniejsze spośród tych ostatnich i obejmujących swoim zasięgiem teren całych Stanów Zjednoczonych i co najmniej większą część XIX w., uważa się pozycje 1–9.